

„Úgy beszéljen ki-ki magyarul, mintha imádkozna...”

Tanulmányi konferencia Révfülpön

Az Evangélikus Élet október 9-i száma tudósított arról, hogy szeptember 30-án és október 1-jén tartották a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) harmadik tanulmányi konferenciáját. Az alábbiakban személyes hangvételű beszámolót olvashatunk arról, hogy egy Magyarországon teológiát tanuló, magyarul kiválóan beszélő szlovén fiatal ember és magyar társa miként élte át a néhány napot.

Nem volt semmi akadály, hogy végre ott legyünk azon a konferencián, amelyre Pali bácsi (id. Zászkaliczky Pál, a Maek főtájtára – a szerk.) többször is hívott minket. A nyitóelőadást nagyon jó szlovén barátaink tartották, így nem volt kérdés, hogy ott a helyünk, mivel reménységünk szerint néhány év múlva Szlovéniában fogunk lelkészként szolgálni. A barátságos, napos idő igazán alkalmasnak tűnt arra, hogy egy hétvéget a Balatonnál, a lassan őszbe forduló természet közelében töltsünk.

Jóleső érzés volt a társaságba beilleszkedni. Nem éreztük magunkat a legfiatalabbnak, annak ellenére, hogy fiatalok és idősek egyaránt voltak. Nem éreztük külföldiek között magunkat, annak ellenére, hogy a világ legtávolabbi sarkaiból is érkeztek ide magyarok. Nem éreztük kívülállónak magunkat, annak ellenére, hogy láttuk, mennyien köszöntik egymást régi ismerősökként. Érezhető volt, hogy egy szívvel és egy céllal gyűltünk össze erre a másfél napra.

A közös vacsora után nyitóáhitaton vettünk részt, melyet személyes bemutatkozás előzött meg. Sok mindent megértettünk és megismertünk ezáltal. Például hogy ennek a konferenciának igenis van helye a mai világban, igenis sokan vannak, akik a szükségét érzik, hogy ezeket a kérdéseket megbeszéljék, hiszen gyarapszik a társaság. Van, aki az elején még egyedül jött, a következő alkalommal aztán hozott magával valakit, és most már a gyülekezet jelentős része itt ül közöttünk.

Pali bácsinak az áhitatá-

ban megfogalmazott gondolatai közül az alázatos-ságra való felszólítás jelentette számunkra a legtöbbet. Hiába hajtjuk meg fejünket „alázatosságként”, ha utána fennhordjuk az orunkat, és csak magunkat dicsőítjük.

Az este elhangzott előadás címe *Írott betűvel és hirdetett igével a megmaradásért* volt. Erről a témáról ki is nyilatkozhatna hitelesebben, mint a muravidéki magyarság legjelentősebb írói közül *Bence Lajos* és felesége, *Gabriella* (aki egyben a lendvai gyülekezet felügyelője is). Hallhattunk statisztikai adatokat, melyek igen elszomoríthatnának bennünket, de én úgy gondolom, még mindig van ok az öröme, még mindig vannak azon a vidéken magyarok. Hallhattunk az okta-

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

tásról, arról, milyen nehézségekbe ütköznek egy-egy kétnyelvű iskolában. Hallhattunk arról, hogy az ottani magyarok mennyit küzdenek kortársaikkal a nyelv fennmaradásáért. Megszégyenítően többet, mint talán az anyaországiak. Hallhattunk arról, milyen nagy szabadsága van a magyar nyelvnek Szlovéniában a politika, hit, költészet, oktatás területén egyaránt.

Az előadás előtt megnéztünk egy rövid bejátszást egy tizenkét évvel ezelőtt készült riportból. Gabriella, aki a szlovéniai magyar gyülekezetek helyzetéről beszélt a riportban és ez alkalommal is, maga is elérzékenyülve nézte végig a képsorokat, arra gondolva, mennyi minden megváltozott azóta. Hiszen mióta a magyarul beszélő egyetlen lelkész nyugdíjba ment, már nincsen magyar istentisztelet a templomban. A

fény már látszik az alagút végén, hiszen én azért jöttem Magyarországra, hogy megtanuljam a nyelvet, elvégezzem a teológiát, és az ott élő magyarok között szolgáljak, most már nem egyedül készülve erre, hanem útitársammal. De addig is egyre sürgetőbb lenne átmeneti megoldást találni.

Előadónk egy kis képzeletbeli városnézésre is invitáltak minket: Lendva nevezetességeiről hallhattunk. Azt hiszem, aki még nem járt arra, ettől biztosan kedvet kapott hozzá. Az esti énekes imádság után – melyet a házigazda, ifj. dr. *Hajfenschér Károly* vezetett – volt még alkalom, hogy kötetlenül is beszélgesünk, mindazokat a kérdéseket érintve, amelyekre az előadásokon már nem maradt idő.

A szombat reggeli áhitaton *Ittész János* nyugalmazott püspök szólított meg minket, egy igen fontos gondolatot adva útravalóként: az „atyanyelv” beszélése, ismerete fontosabb az anyanyelvénél is. Hiszen Isten nélkül nem találhatunk békességet akkor sem, ha ugyanahhoz a nemzethez tartozunk, ha ugyanaz az anyanyelvünk.

A délelőtti folyamán két előadás is elhangzott. *A négy nyelvű reformáció a Kárpát-medencében* címmel *Csepregi Zoltán* professzort, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszékének vezetőjét hallgathattuk meg. Anyanyelvi szempontból a 16. századot nevezhetjük fordulópontnak – mondta a tudós. A mai emberhez igenis közel áll a reformátorok modern nyelvvezete.

Folytatás a 3. oldalon

Egymás terhét hordozzátok a nagyvilágban is

Közgyűlést tartottak a nyugat-európai protestáns magyar gyülekezetek képviselői

Bécsben tartották szeptember 2–4. között a Nyugat-európai Protestáns Magyar Gyülekezetek Szövetségének 2011. évi közgyűlését. A találkozó résztvevői a Nyugat-Európában működő magyar gyülekezetek képviselői voltak, lelkészek és laikusok egyaránt. Meghívott vendégként részt vett a rendezvényen *Cselovszkyné dr. Tarr Klára*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Ökumenikus és Külügyi Osztályának vezetője, *Ódor Balázs*, a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatalának külügyi irodavezetője, valamint – a magyar kormány képviseletében – *dr. Kocsis Attila*, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Nemzetpolitikai Államtitkárságának osztályvezetője.

Mindhárom meghívott vendég hangsúlyozta, mennyire fontos a diaszpórában élő magyarság megmaradása, és hogy ennek érdekében hogyan tudja támogatni az anyaország, illetve az anyaegyházak a Nyugaton élő magyarságot. Elhangzott a kulcsszó: egyeztetés. Sokat jelentene, ha az állam és az egyházak képviselői lehetőségeikhez mérten rendszeresen egyeztetnének terveikről, szándékaikról, így segítve egymás munkáját és a közös cél megvalósítását.

Egyházunk többek között nyugat-európai evangélikus kapcsolatrendszerével járulna hozzá az ott élő magyarok gyülekezeti életének megszervezéséhez, hiszen a befogadó országok többsége evangélikus hátterű. Mindemellett Nyugat-Európába menő ösztöndíjasainkat olyan indíttatással küldjük külföldre, hogy ha tehetik, tekintsek kötelességüknek a szóróványmagyar gyülekezetek gondozását, az ottani lelkész munkájának segítését.

Egyházunk erejéhez mérten anyagilag is támogatni szeretné elsősorban a németországi magyar gyülekezetek egyesületét, amint az megalakul a közeljövőben. Végül a sajtó eszközeit sem szabad alábecsülnünk: a magyar tévécsatornák, főleg a Duna Televízió, az evangélikus honlap, a hírlvelek és az *Útitárs* melléklet

szerkesztésével is igyekszik segíteni egyházunk a külföldön élő magyarok identitásának megőrzését.

A református egyház és a magyar kormány szintén számos intézkedéssel és anyagi hozzájárulással támogatja a diaszpórama-

tagságuk átrendeződött, némileg fiatalodott, és természetesen nagy a fluktuáció is bennük.

Az emigráció lassan időszűk gyülekezeti tagjait azonban csak jóval kisebb mértékben váltják fel azok a fiatalok, akik munka miatt

gyarságot: lelkészek havonkénti kireptetésével, egy-egy lelkész több évre való kiküldésével, Kárpát-medencei szinten anyagi terhek vállalásával, a kormány pedig többek között az állampolgárságra vonatkozó törvényi háttér megteremtésével, a Balassi Intézet és a Bethlen Gábor Alapítvány ösztöndíjaival, programjaival járul hozzá a határon túli és nyugat-európai magyarok helyzetének javításához.

Gémes Pál stuttgarti magyar evangélikus lelkész, a szövetség elnöke bevezetőjében hangsúlyozta: tudatosítani kell a magyarországi egyházakban, hogy *anyaegyházak*. Fontos, hogy felelősséggel legyenek a diaszpórában élő magyar gyülekezetek iránt, amelyeknek fontos identitásmegőrző szerepük van, és ez a szerepük az egy-egy magyar kulturális intézet mellett egyedi. Közös anyaegyházi-állami összefogás szükséges ahhoz, hogy minden résztvevő a maga módján támogatni tudja külföldre szakadt honfitársainkat, még ha ma már csak kisebb részük hagyta is el politikai – a többség gazdasági – okokból az országot.

A Skandináviától Svájcig terjedő nyugat-európai területen a legkülönbözőbb helyzetben élnek magyar gyülekezetek, amelyek legfőbbje az 1956-ban kivándorolt magyarok összefogásán alapul, mára azonban a munkaerő-vándorlás miatt

költöznek Nyugatra három-négy évre, így nagy szóróványterületeket kell el látniuk a kinti magyar lelkészeknek.

A Skandináviában dolgozó *Molnár-Veres Pál* evangélikus lelkész például Svédországban, Finnországban és Észtországban egyaránt szolgál a magyar gyülekezetekben, természetesen havonta, kéthavonta, negyedévente. Nem mindenkinek adatik meg tehát a minden vasárnapi, anyanyelven hallgatott igehirdetés, de a gyülekezetek tagjai számos más alkalmon is találkoznak: a stuttgarti, heilbroni egyházközségek például bibliórakon, kulturális esteken is együtt vannak, ehhez hozzájárul a stuttgarti Balassi Intézet is, amelynek vezetője a fatori gimnázium korábbi igazgatója, *Ódor László*.

Magyarország és a magyar egyházak készek erejükhez mérten támogatni a nyugati diaszpóra magyarságát, nem feledkezve meg azonban arról sem, hogy itthon és a Kárpát-medencében is számos diaszpórában élő gyülekezet rászorul a segítségre, így az *„egymás terhét hordozzátok”* evangélikus parancsot kölcsönösen kell értelmezni, s mind a hazaiaknak, mind a külföldre szakadt honfitársainknak meg kell adni a lehetőséget arra, hogy ők is segíthessenek.

CSELOVSZKYNÉ DR. TARR KLÁRA
Forrás: www.evangelikus.hu

Tanulmányi konferencia Révfülpön

Folytatás az 1. oldalról

Akkor még nem feltétlenül volt fontos a felekezeti, sokkal inkább az anyanyelv. Felekezeti szempontból csak a 18. századot tekinthetjük fordulópontnak.

A másik előadást egy fiatalabb tudós, Demmel József doktorandusz tartotta *A múlt terhe, a jelen gondja, a jövő lehetősége a szlovák-magyar kapcsolatokban* címmel. Az előadónak nem volt könnyű dolga: mindannyian éreztük és tudjuk, hogy ez nem egyszerű, egyelőre még megoldatlan helyzet. De látható, hogy törekvés van a békére, hiszen mindannyian, akik ott voltunk, és akik szlovák részről jöttek el a konferenciára, érzik, hogy itt már csak az „atanyelv” lenne szükség. Sok hozzászólásra volt idő, és ezt ki is használtuk. Nagyon érdekes megállapítás volt, hogy a tudományban működik a kapcsolat, a politikusok elhatárolódnak egymástól, az egyház pedig – Fabiny Tamás püspök szavaival élve – „teszetosza”. Ezen kellene a leginkább változtatni. Megrendítő, megható pillanatokat élhettünk át, hallgatva a testvérek hozzászólásait.

A konferenciát közös ürvacso-

rás istentisztelet zárta. Az igehirdetés szolgálatát Fabiny Tamás püspök végezte, párhuzamba állítva az első gyülekezet és a mai egyházak helyzetét. Sok feszült-

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

ség volt abban az időben is – mutatott rá Fabiny Tamás –, nőtt a gyülekezet lélekszáma, több lett a sűrűlódás, mégis van mit tanulnunk tőlük. Legfontosabb szolgálat az ige hirdetése, a reformációnak is ez volt a lényege. „Jaj nekem, ha az ígét nem hirdetem”, vagy ha az igehirdetést más szempontoknak rendeljük alá.

A püspök nagyon fontos gondolatot idézett Reményik Sándor *Az ige* című verséből: „Úgy beszéljen ma ki-ki magyarul, mintha imádkozna...” Ugyanakkor egy másik versében arra hívja fel a figyelmet a költő, hogy az ige nem tudás, művészet, magyarkodás. Isten

igéjének helyére semmi sem tolatkodhat. És persze nagyon fontosak a munkatársak, hiszen egymásra vagyunk utalva.

Ez a zárógondolat nagyon igaz,

ha csak egymásra és magunk köré nézünk is, ezt az áldást nagyon is tapasztaljuk. Nemcsak azért, mert egymást támogatva készülhetünk a szolgálat útjára, készülhetünk a jelen feladataira és a jövő lehetőségeire, hanem azért is, mert ezek az emberek mind mellettünk állnak, rengeteg támogatást kapunk. És talán egyszer – mint a szlovéniai magyar gyülekezet képviselői – ott fogunk ülni a felügyelőnkel és egy kisbusznyi gyülekezeti taggal a hatodik vagy a tizedik, jubileumi Maek-konferencián...

MITJA ANDREJEK és ÚTÍTÁRS, GYÖRFI JUDIT

Bözödújfalú – az elárasztott falu Romániában

Bözödújfalú (románul *Bezidu Nou*, németül *Neudorf*) elpusztult falu Romániában, Maros megyében.

A település a romániai falurombolás jelképévé vált: 1988-ban egy új víztározó építések elárasztották. Az egykori falu központjától, Erdőszentgyörgytől öt kilométerre keletre terült el a Küsmöd-patak mellett.

A falut a Bözöd-ről a Küsmöd-patak völgyébe települt családok alapították, első okiratosa említése 1566-ból származik. Már a középkorban volt temploma, melynek híressége a bözödújfalusi Madonna volt. A középkori épület helyett 1740-ben fatemplomot, majd 1784-ben kőtemplomot emeltek. Ma római katolikus templom, amely azonban az unitárius templommal együtt víz alatt van.

A 17. századtól a szombatosok felekezetének egyik fő helye. Itt éltek az utolsó erdélyi szombatosok, míg 1868-ban zömük zsidó hitre nem tért. Maradékaikat a németek koncentrációs táborokban pusztították el. A falut 1910-ben még 679-en lakták, túlnyomórészt magyarok. 1939-ben kezdtek építeni ortodox templomát, de 1990-ben lebontották.

A bözödújfalusi víztározó építése 1988-ban kezdődött meg, a gátépítés azonban már 1975-ben megindult, 1977-ben leállt, de 1984-től újra elindult. A gát 625 méter hosszú és 28 méter magas.

1985-ben elkezdődött a falu kitelepítése. 1992-ben még 126 lakosa volt, közülük 99 magyar, 23 cigány és 4 román, de a tervek szerint minden lakót ki kellett volna telepíteni. 1994-re a falu két templomával együtt teljesen víz alá került, lakosai – ki hová tudott – elköltöztek. Mindössze 12 ház me-

nekült meg az elöntéstől, ezekben negyvenen laktak.

A falu első világháborús emlékművét 1996-ban kiemelték a vízből, és a Tanorokba helyezték át. Minden év augusztusának első szombatján a helység egykori lakói falutalálkozót tartanak. A falu különlegességét az adta, hogy a katolikus, unitárius, ortodox és székely szombatos felekezet egyaránt megtalálható volt egy helyen.

Az egykori település emlékét márványtábla őrzi, amelyen a lakosok nevei és a faluban gyakorolt vallások szimbólumai láthatók. A *Sükösd Árpád* által 1995-ben emelt emlékművön a következő szöveg áll: „A tó fenekén Bözödújfalú nyugszik, 180 házának volt lakói szétszórva a nagyvilágban ma is siratják. A diktatúra gonosz végrehajtói lerombolták, és elárasztották, ezzel egy egyedülálló történelmi-vallási közösséget szüntettek meg, melyben különböző nemzetiségű felekezetű családok éltek együtt évszázadokon át, egymást tisztelve, és szeretve, példás békeségben. Immár a katolikus, unitárius, görögkatolikus és a székely

szombatosok fohászaik örökre elnémultak. Legyen e hely a vallásbéke helye és szimbóluma.”

A faluból megmaradt templomok (katolikus és unitárius) az évek során egyre rosszabb állapotba kerültek. A templomok csepepeit az a néhány cigány család használta fel, amely itt lakik. Tető nélkül a templomok lassan összeomlottak. Mára már a katolikus templom falát is széthordták a la-

kosok, csak a fehér torony maradt meg, mutatva: itt egykor falu volt. Az unitárius templom is hasonló képet mutat. A lakosok alacsony vízállásnál – ha szükség van rá – a templomokból viszik el a követet. 2009-ben, egy nagy viharban összedőlt a katolikus templom tornyának teteje is.

A víztározó környéke nyaranta a fürdőzők és horgászok közkedvelt paradicsoma. A vízpartot felparcellázták, és a viszonylag kis földterületek tulajdonosai kisebb-nagyobb bódékat emeltek, ezzel a természetes környezetet jelentősen megváltoztatták.

Forrás: <http://hu.wikipedia.org>

Szubjektíven Esterházy Jánosról

Az utóbbi hetekben, hónapokban sokat lehetett hallani *Esterházy János* szlovákiai megítéléséről. Északi szomszédunk vezetőinek egy ideje valamiért különösen fontos lett, hogy a második világháború előtt és alatt ténykedő felvidéki magyar politikust negatív színben tüntethessék fel.

Amint címe is elárulja, az alábbi írás a legkevésbé sem kíván objektív szempontok alapján feketét vagy fehéret állítani. A cikk nem más, mint egy Budapesten élő harmincas tanár papírra vetett néhány gondolata.

Hogy miért éreztem fontosnak leírni, hogy Budapesten élek, és a harmincas korosztályhoz tartozom? Leginkább azért, mert úgy látom, generációm tagjait a magyar fővárosban ez a téma nemigen érinti. Én azonban minden alkalommal, amikor Esterházy Jánosról hallok vagy olvasok, felkapom a fejem.

Hogy mi ennek az oka?

Az Esterházy név már kisgyerekkoromban mélyen belém ivódott, jöllehet életemnek e korai szakaszában fogalmam sem volt arról, hogy a név bármiféle történelmi jelentőséggel bír. A szóban forgó nemesi család neve nekem valahol Hóféhérekével és Csipkerózsikáéval raktározódott el egy szinten. Anyai nagymamám ugyanis – azokon a rendkívüli, de nagyon jó emlékű estéken, melyeket nagyszüleimnél töltöttem – az esti elalvás előtt sosem könyvből, mindig „fejből” mesélt. Ilyenkor saját fiatalkori emlékeiről beszélt rendkívül színesen, szinte mesészerűen: többek között arról, hogy a második világháború alatt Nyitraújlakon élt az Esterházy család nevelőnőjeként Esterházy János gyermekei, *Alice* és *János* mellett. Nagymamám e két – ma már erősen nagyszülő korú – gyerekről úgy mesélt, mint a mesebeli gróf úrfiról és grófkisasszonyról. Ilyenformán tehát nekem Esterházy Alizka alakja valahol tényleg a Grimm-mesehősnők sorába illeszkedett.

Édesapjáról, Esterházy Jánosról – emlékeim szerint – kevesebbet mesélt nagymamám. Ahogy nőttem, majd ahogy a rendszerváltás is bekövetkezett, a számunkra addig távoli, nehezen megfogható Nyugatról előkerült a „mesebeli” Alizka, aki onnantól kezdve nagymamám életének ismét fontos részévé vált.

Ugyan még mindig gyerekként, de már kevésbé a mesék felé orientálódva ismerhettem meg a kilencvenes évek elején Ester-

házy János szomorú történetét. Egészen pontosan ugyan még nem értettem, hogy meghurcolása miből is állt, de arra határozottan emlékszem, hogy igazságérzetem már akkor tiltakozott az ellen, hogy egy ártatlan embert halála után bűnösnek tartssanak nyilván.

A valódi történetet mind jobban megismerve – még mindig elsősorban nagymamám elmeséléseire támaszkodva – követhetem és követem ma is nyomon Esterházy-Malfatti Alice küzdelmét édesapja rehabilitációjáért, mely Szlovákiában és Csehországban máig nem történt meg. Oroszországban már 1993-ban kimondták a felvidéki politikus ártatlanságát, ez- zel szemben Szlovákiában mostanság nemhogy hagynák „békében nyugodni” Esterházy János emlékét, hanem vezető politikusok nyilatkozataikban egyenesen *Hitler* és a fasizmus hívének bélyegzik őt. (Noha köztudott róla, hogy zsidókat mentett, és a szlovák parlamentben egyedülként nem szavazta meg a kitelepítésüket.)

Hálás vagyok a nagymamámnak. Azért vagyok neki hálás, mert nélküle minden bizonytalán én is azok közé a harmincasok közé tartoznék, akiket ez a téma egyszerűen nem érint meg.

Miért jó, hogy megérint? Két okból: egyrészt azért, mert kár lenne semmit sem tudni egy olyan emberről, aki életével és egész magatartásával a megélhetési politikusok tökéletes ellenpéldája volt. Utótörténete pedig arra enged rávilágítani, hogy a nemzetek közötti megbékélés az *emberi gyarlóság miatt* ennyire nehézkes. Nem azért, mert a szlovák nép vagy nemzet ilyen vagy olyan. Mi magunk, emberek vagyunk tökéletlenek, és lehet, hogy fordított helyzetben mi lennénk azok, akik a tényeket nem ismerve vagy magunk előtt is eltitkolva makacsul ragaszkodnánk a saját igaznak vélt állításainkhoz, csak hogy identitásunkat igazoltnak lássuk.

Ebben tehet az egyház – mindkét nemzet minden történelmi egyházát beleértve – nagyon sokat. Hogy ismeri és a gyakorlatban is igaznak tartja Pál apostol szavait: „*Krisztusban nincs zsidó, sem görög*”, ilyenképpen nincs sem szlovák, sem magyar, csak gyarló, de a másikat kereső és megérteni próbáló ember. Éppen ez az, ami- ben sokat tanulhatunk Esterházy Jánostól...

SZÚCS PETRA

Október 31.

„Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el.” (Lk 21,33)

„Az egyház igaz kincse az Isten dicsőségéről és kegyelméről szóló legszentebb evangélium.” A reformáció kezdetét hirdető kilencvenöt tétel között a wittenbergi vártemplom kapuján ezt a tételt is olvashatjuk. Ezen a mai ünnepen mindenekelőtt erről a kincsünkről emlékezünk meg, és érte adunk hálát. Az egyház a reformáció előtt is kincsének vallotta ígédet. De úgy tett, mint ahogy az ember sokszor teszi az értékeivel: gondosan és féltve –

elzárta. A reformációnak te szabad meg a kötelességét: közkinccsé tenni újra Isten ígédet. Amint te tetted: templomokban, hegyoldalban, tó partján, utak mentén, otthonokban. Tömegek előtt és egyesekkel folytatott lelki beszélgetésben.

Részlet Ordass Lajos Útravaló az év minden napjára című kötetéből. *Kiadta a Harmat Kiadó és az Ordass Lajos Baráti Kör 2001-ben*

